

Duurzaamheidsconcept Streeckerij de Betuwe

- *Opgesteld door Brederode Advies, Mei 2019*
- *In opdracht van Aart Blom, Betuwe Kers B.V.*

Inhoud

1. Inleiding	1
2. Management & Organisatie	2
3. Communicatie & Betrokkenheid	3
4. Water, Reiniging & Afval	4
5. Food & Non Food	5
6. Energieconcept	6
7. Bouw & Groen	8
8. Mobiliteit	9
9. Planning	10

1. Inleiding

Ondernemer Aart Blom van Betuwe Kers B.V. is initiatiefnemer van Streeckerij de Betuwe. De kern van het idee streekbeleving is een dagrecreatieve voorziening waar bezoekers de Betuwe letterlijk kunnen proeven en beleven. De voorgenomen locatie is op eigen grond van de initiatiefnemer direct aan de afslag 31 van de A15 te Wadenoijen.

Deze notitie beschrijft het duurzaamheidsconcept voor Streeckerij de Betuwe. Met duurzaam ondernemen bedoelen we hier een manier van exploiteren waarbij we de aarde niet uitputten. We gebruiken hier en daar ook de term maatschappelijk verantwoord ondernemen, waarin ook sociale aspecten een rol spelen. De visie voor Streeckerij de Betuwe is een vorm van ondernemen waarbij mens, natuur en exploitatie in evenwicht zijn.

2. Management & Organisatie

Omdat het initiatief van Aart Blom een beleving van de streek Betuwe wil bieden, moet het een positieve bijdrage leveren aan de leefkwaliteit in de streek. Dit geldt ook voor de bredere cirkel van invloed die de voorziening heeft, zoals de rest van het land of zelfs de hele wereld. Dat lijkt ver gezocht, maar een deel van de spullen die we gebruiken komen tegenwoordig van de andere kant van de wereld, wat onze verantwoordelijkheid over ons handelen vergroot tot die schaal.

Vanuit die gedachte is het uitgangspunt voor de streekbeleving bij duurzaam ondernemen een 'gunstige voetafdruk' (op haar directe omgeving en de rest van de wereld). Met andere woorden:

Streekbeleving de Betuwe wil een positieve invloed hebben op de leefkwaliteit van de Betuwe en daarbuiten, waarbij mens, natuur en economie in evenwicht zijn.

2.1 Management

Duurzaam ondernemen is een continu proces, vooruitkijken is een voorwaarde voor succes. Daarom gaat het management een verklaring maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) opstellen. Ieder jaar wordt een actielijst gemaakt met daarop de MVO-maatregelen die de organisatie overweegt te nemen om duurzaamheid te bevorderen en om bv. de verbruiken van gas, water, elektra, linnengoed en de hoeveelheid afval (afvalpreventie) te verminderen en de scheiding van afval te verbeteren. De resultaten worden jaarlijks in een MVO-jaarverslag gepubliceerd.

Als leidraad voor de actielijst en het verslag kunnen zowel kwantitatieve doelstellingen (bijv. 2% water besparen, 8% minder niet recyclebaar afval), verplichtingen vanuit wet- & regelgeving, maatregelen tot het optimaliseren van het energie- en waterverbruik en de normen van Green Key (bijvoorbeeld verbeteren van de communicatie met gasten, trainen van medewerkers) dienen.

Om het management te helpen bij duurzaam ondernemen wordt aansluiting gezocht bij systemen als de Green Key en BREEAM-NL (zie aparte kaders in dit document). Deze keurmerken bieden de organisatie informatie, houvast en advies als het gaat om normen en oplossingen.

2.2 Meten is weten

Monitoring van de verbruiken geeft belangrijke informatie op basis waarvan men kan vaststellen welke maatregelen het snelst rendement geven. Ook krijgt men 'afwijkingen' sneller in beeld (bijvoorbeeld lekkages of slecht werkende apparatuur), waarop men dan actie kan nemen. Op basis van de meetgegevens worden kengetallen berekend.

Deze getallen worden vergeleken met de cijfers zoals die bekend zijn in de branche (benchmark) en op termijn met de eigen cijfers van eerdere jaren. Benchmarkgegevens zijn beschikbaar via diverse kanalen, waaronder die van het duurzaamheidskeurmerk Green Key. Op basis daarvan ontstaat meer kennis en bewustzijn rondom verbruiken en milieukosten en kan de organisatie nieuwe MVO-doelstellingen bepalen.

2.3 Organisatie

Om duurzaam ondernemen een vaste plek te geven, wordt binnen de streekbeleving een Green Team geformeerd. Dit is de groene motor van de organisatie en de denktank rondom MVO-activiteiten. Het Green Team gaat bestaan uit 3 personen van verschillende disciplines.

Eén lid van het Green Team is van het niveau van het management, vervult de rol van coördinator en verzorgt waar nodig het fiat voor maatregelen en acties. De coördinator is centraal aanspreekpunt voor alle MVO-zaken binnen de organisatie en is eindverantwoordelijk voor opstellen en uitvoeren van de MVO-actielijst. De Green Team leden werken samen actief aan de ontwikkeling van acties rondom maatschappelijk verantwoord ondernemen en het uitvoeren van de acties op de MVO-actielijst. Het Green Team heeft regelmatig overleg en sluit bovendien aan bij andere reguliere overlegmomenten waarbij MVO dan op de agenda staat.

3. Communicatie & Betrokkenheid

3.1 Interne communicatie

Streekerij de Betuwe gaat met alle medewerkers bij indiensttreding en periodiek (minimaal tweemaal per jaar) communiceren over de MVO-inspanningen van de organisatie. Daarbij hoort ook minimaal eens in de 2 jaar een analyse van de medewerkerstevredenheid om werkomstandigheden te verbeteren. Minimaal alle leden van het Green Team zullen MVO-scholing volgen. Alle vaste medewerkers met een aanstelling groter dan 12 uur krijgen een (interne) training. Daarnaast wordt ook op andere manieren over de MVO-inspanningen van de organisatie gecommuniceerd.

3.2 Communicatie naar gasten

De streekbeleving gaat op verschillende manieren over het MVO-beleid communiceren met de gasten. Dit gebeurt onder meer via de website en op fysieke plekken in de streekbeleving. De inhoud kan gaan over het algemene beleid van de organisatie, maar ook over waterbesparing, afvalscheiding en energiebesparing. Daarnaast zullen er doorlopend 2 educatieve activiteiten zijn op het gebied van cultureel erfgoed, natuur- en/of milieu, waarbij de Betuwe meestal centraal staat. De organisatie wil ook gegevens rondom de gasttevredenheid verzamelen om de dienstverlening te verbeteren.

3.3 Communicatie naar relaties

Streekerij de Betuwe gaat haar visie op duurzaam ondernemen ook delen met haar zakelijke relaties. Om te beginnen verstuurt de organisatie minimaal 1 maal per jaar een communicatie uiting naar de leveranciers over de MVO-inspanningen. Bekeken wordt ook of leveranciers in het kader van ketenverantwoordelijkheid duurzaamheidsverklaringen kunnen ondertekenen. Verder zullen ook ondernemers die ruimte krijgen of een onderdeel invullen binnen de streekbeleving betrokken worden bij de MVO-inspanningen van de organisatie.

3.4 Maatschappelijke betrokkenheid

De organisatie wil op verschillende manieren een maatschappelijke bijdrage gaan leveren. Dit kan bv. inhouden het structureel samen met een maatschappelijke organisatie, van een onderwijsinstelling tot een zorgboerderij. De organisatie gaat kijken of zij ook ruimte kan maken voor medewerkers met een arbeidsbeperking. De streekbeleving gaat participeren in regionale samenwerkingsverbanden en zelf mogelijk netwerken initiëren, met als doel het verduurzamen van de regio. Als voorziening zal de streekbeleving dusdanig toegankelijk zijn voor mindervalide gasten dat zij van de kernfaciliteit van het aanbod gebruik kunnen maken.

Green Key

Bron: www.greenkey.nl

Green Key is hét internationale keurmerk voor duurzame bedrijven in de recreatie- en vrijetijdsbranche en zakelijke markt. Het Green Key programma wordt beheerd door de Foundation for Environmental Education in Denemarken en in Nederland uitgevoerd door Stichting KMKV (Stichting Keurmerk Milieu, Veiligheid en Kwaliteit). Green Key wordt uitgevoerd in 56 landen, in Nederland zijn er bijna 700 Green Key gecertificeerde locaties, die regelmatig gekeurd worden.

Bedrijven met een Green Key keurmerk doen er alles aan om het milieu te sparen, zonder dat hun gasten inleveren op comfort en kwaliteit. Zij gaan daarbij een stap verder dan de normale wet- en regelgeving vereist. Green Key bestaat uit vele gespecialiseerde deelkeurmerken, voor de streekbeleving ligt aansluiting op de Green Key voor dagattracties het meest voor de hand.

De gecertificeerde bedrijven voldoen aan de normen die gesteld zijn door de Stichting KMKV. Het handhaven van deze normen wordt gedaan in samenwerking met onze onafhankelijke keurmeesters, door middel van regelmatige keuringen op locaties en documentatie in het online Green Key systeem waartoe elke deelnemer toegang heeft. De Green Key normering is gekoppeld aan de Sustainable Development Goals 2015-2030 van de Verenigde Naties.

4. Water, Reiniging en Afval

4.1 Water

Het verbruik van schoon drinkwater is milieubelastend, omdat bij het filteren, transporteren, afvoeren en verwarmen van water veel energie wordt gebruikt. Het reduceren van de doorstroom van kranen kan o.a. aan de hand van waterbesparende kranen en het plaatsen van perlatoren (straalregelaars). De organisatie van de streekbeleving streeft naar een doorstroom van maximaal 4 liter per minuut. Daarnaast wordt het waterverbruik in de toiletten gereduceerd door waterloze urinoirs of sensoren op de urinoirs en/of sensorcranken. Apparaten als professionele vaatwassers worden dusdanig ingeregeld dat het verbruik onder de 3,5 liter per korf ligt. Ook op andere plekken in de voorziening wil de organisatie maatregelen nemen om waar mogelijk water te besparen.

4.2 Reiniging

Bij een milieuverantwoorde schoonmaak wordt efficiënt omgegaan met water en schoonmaakmiddel en draagt het schoonmaakmiddel een milieukeurmerk (zoals Europees Ecolabel, de Nordic Swan en de Blauwe Engel). In de toiletten worden dispensers voorzien van een zeep met een milieukeurmerk. Ook voor apparaten zoals een vaatwasmachine wordt een schoonmaakmiddel gebruikt met een milieukeurmerk. De organisatie registreert de gebruikte hoeveelheid sanitair- en interieurreiniger en de bijbehorende kosten en streeft er naar het verbruik minimaal te houden.

De organisatie streeft naar meer van deze maatregelen, zoals interieur- en sanitairreinigers voorzien van een milieukeurmerk, doseerapparatuur voor optimale dosering van schoonmaakmiddelen en zeep en het gebruik van microvezeldoekjes (dit bespaart op het gebruik van schoonmaakmiddel en water). Bij eventuele uitbesteding van de schoonmaak stelt de organisatie van de streekbeleving eisen overeenkomstig de maatregelen zoals die hier zijn beschreven.

4.3 Afval

De streekbeleving streeft naar een optimaal percentage recyclebaar afval. De organisatie zamelt (schoon) plastic, papier/karton, glas, klein chemisch/gevaarlijk afval, elektronica, interieur, organisch afval (GFT/Swill) en restafval apart in en laat deze als gescheiden fracties door de afvalverwerker afvoeren (indien mogelijk voor hergebruik). De streekbeleving zamelt daarnaast koffiecups/koffie drab apart in en laat deze als gescheiden fractie apart ophalen voor compostering en/of vergisting.

Ook voor gasten en bezoekers zullen er voorzieningen zijn om afval apart in te leveren. Deze zullen voorzieningen voorzien zijn van pictogrammen en/of benamingen. De streekbeleving biedt bij vergaderingen géén koffiemelk of koekjes in monoverpakking aan. Bij koffie en thee worden minimaal 2 van de volgende 3 items duurzaam aangeboden: koffiemelk, suiker en/of koekje.

De organisatie streeft actief naar het minimaal houden van de hoeveelheden weggegooid voedsel. De hoeveelheden ongebruikte voedselrestanten worden geregistreerd en er zullen daarop maatregelen worden genomen om de voedselverspilling tegen te gaan. Ook op andere vlakken wil de organisatie zoeken naar maatregelen rondom afvalpreventie en/of -scheiding.

5. Food & Non Food

5.1 Food

De retail- en horecaconcepten van de streekbeleving zijn, net als de rest van de voorziening, gebaseerd op de streek(producten). Doordat zowel de totstandkoming van grondstoffen als de fabricage van de producten in één en dezelfde regio plaatsvinden is de milieubelasting (foodmiles) relatief laag. De organisatie wil daarom zoveel mogelijk producten inkopen die geproduceerd zijn op basis van lokaal geproduceerde grondstoffen. Deze producten zijn officieel erkend als streekproduct, of zijn lokale producten zonder keurmerk die bij directe levering aantoonbaar niet meer dan 50 km aan transportkilometers hebben gehad dan wel bij indirecte levering niet dan 100 km.

De streekbeleving gaat biologische en fairtrade-producten aanbieden op het vlak van zuivelproducten, groente en/of fruit, rode en witte wijn, koffie en thee, vruchtensappen en frisdranken en brood. Er wordt daarnaast alleen kip en vlees ingekocht met minimaal 2 Beter Leven-sterren en enkel vis die niet wordt overbevist of waarvan de manier van kweken/vangen niet te belastend is voor het eco-systeem. Het gebruik van kraanwater wordt gestimuleerd met een systeem om zelf tafelwater te maken en door bij groepen kunnen kraanwater beschikbaar te stellen.

De veehouderij, die vlees produceert, stoot broeikasgassen uit, verbruikt veel water, neemt wereldwijd veel ruimte in beslag door de teelt van veevoer en kan een mestprobleem veroorzaken. Minder vlees eten is de meest effectieve manier om deze milieubelasting tegen te gaan. Daarom zal Streeckerij de Betuwe minimaal 2 vegetarische lunchgerechten en 2 vegetarische voor- en hoofdgerechten (diner) serveren.

De organisatie wil bovenop de bovenstaande maatregelen zoeken naar andere mogelijkheden om verantwoorde en duurzame keuze te maken rondom eten en drinken. De streekbeleving gaat via haar website en andere kanalen, alsmede op de menukaart, communiceren over de duurzaamheid van de producten en gerechten.

5.2 Non Food

Bij de aankoop van elektrische apparatuur, installaties en andere non-food producten gaat de organisatie duurzaamheid meenemen als selectiecriterium. Daarnaast streeft zij naar het in gebruik nemen van producten die passen binnen de benadering van circulaire economie. De organisatie koopt alleen verantwoorde wegwerpartikelen in, maar gebruikt liefst helemaal geen disposables. Schuimbrandblussers zullen zijn van het type met biologisch afbreekbaar blusschuim en een milieukeurmerk. De streekbeleving heeft minimaal 3 interieur items in gebruik van fairtrade, hergebruikt of gerecycled materiaal of interieur dat is gemaakt FSC/PEFC gecertificeerd hout of bamboe. Ook op andere vlakken wil de organisatie zoeken naar structureel verantwoorde inkoop.

Bij de productie van papier en karton worden naast hout relatief veel water, chemicaliën en energie gebruikt. Papieren artikelen kunnen o.a. servetten, toiletpapier, handdoekjes, tissues, placemats, flipovers, pennen, blocnotes, stiften en post-its omvatten. Producten met een keurmerk (zoals Europees Ecolabel, Nordic Swan en Blauwe Engel) hebben vergeleken met andere producten een aantoonbaar geringere milieubelasting gedurende de gehele levenscyclus. De streekbeleving streeft naar de inkoop van zoveel mogelijk papieren artikelen voorzien van 1 van deze keurmerken en bestelt alleen drukwerk met minimaal het FSC of PEFC logo. De organisatie wil maatregelen nemen om het papier verbruik zo laag mogelijk te houden en het aantal ingekochte pakken papier registreren.

Voor productie van katoen is veel landbouwgrond, water en bestrijdingsmiddel nodig. Keurmerken op katoenen textiel garanderen een eerlijke prijs voor boeren en/of milieuvriendelijke katoenteelt. Deze producten kunnen bij tafellinnen o.a. servetten, lopers, tafellakens en placemats omvatten. De streekbeleving wil minimaal 1 van deze items in gebruik nemen voorzien van een keurmerk voor biologische oorsprong of fairtrade handel. Daarnaast worden alle standaard kledingstukken van de medewerkers ingekocht bij leveranciers of afgenomen van producenten die een gedragscode hebben ondertekend rondom goede arbeidsomstandigheden. Het kan hierbij gaan om b.v. polo's, broeken, blouses, koksbuizen en sloof. Bij de inkoop zijn deze producten liefst voorzien van een keurmerk voor biologische oorsprong of fairtrade handel.

6. Energieconcept

Binnen duurzaam ondernemen is een aanpak voor energieverbruik onmisbaar en daarmee voor de streekbeleving een speerpunt. Het voorkomen van energieverlies of het voorkomen van ongewenst energieverbruik draagt bij aan het verminderen van de energievraag. Hoe minder energie benodigd is, des te minder er opgewekt hoeft te worden. Elke besparing levert direct rendement op. Maar energie besparen biedt nog meer, zoals soms zelfs het verbeteren van het comfort.

De meest toegepaste strategie om tot energiebesparing te komen heet de Trias Energetica, bestaande uit beperking van het energieverbruik, het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en zo efficiënt mogelijk gebruiken van eindige energiebronnen. Op basis van dit principe is de stap naar energie efficiëntere panden mogelijk. Binnen de aanpak van de streekbeleving zullen alle drie de stappen van de Trias Energetica in verschillende vormen aan de orde komen. De organisatie gaat daarbij jaarlijks de verbruiksgegevens (hoeveelheden en kosten) van gas, water, elektriciteit en afval registreren en ernaar streven deze minimaal te houden.

6.1 Alternatieve energie en CO2

De organisatie wil groene stroom en/of groen gas inkopen, het liefst in Nederland geproduceerd. Met groene stroom bedoelen we hier elektriciteit opgewekt via waterkrachtcentrales, windmolens of zonnepanelen met genoeg GvOs (Garantie van Oorsprong, 1 garantie verzekert dat er duizend kWh uit een duurzame energiebron is opgewekt). Groen gas is een term voor hernieuwbaar methaangas, geproduceerd uit o.a. slib, afval van stortplaatsen, tuinafval, resten groente en fruit, en dierlijke restproducten zoals koeienmest. Groen gas wordt ingevoerd op het normale gasnet en kan gebruikt worden door iedereen met een gasaansluiting, apparaten hoeven er niet voor aangepast te worden. Indien technisch werkbaar voor alle onderdelen van de exploitatie, wordt alleen met groene stroom gewerkt en zal er geen gas worden aangesloten. Dit besluit volgt in een volgende fase.

De streekbeleving zal de CO2 uitstoot van minimaal het eigen gas- en stroomverbruik compenseren. Daarnaast wil de organisatie gasten/bezoekers de mogelijkheid bieden om minimaal de CO2 uitstoot te compenseren die wordt veroorzaakt door de reis naar en van de locatie.

6.2 Verwarmen en koelen

Voor het voldoen aan warmte- en koude vraag is apparatuur nodig die veel energie (elektriciteit en gas) vraagt. Het toepassen van systemen die de inzet van deze apparatuur automatiseren, reguleren en/of optimaliseren draagt bij aan het verminderen van deze energievraag. De streekbeleving wil technische systemen toepassen die een optimale warmte/koude levering mogelijk maken. Denk hierbij aan HR ketels met modulerende branders, HR ketels in cascade, gebouwbeheersysteem, ruimte thermostaten/thermostaatknoppen in alle ruimtes, slimme thermostaten en centrale opwekking van koude met een vermogen van meer dan 250 Watt.

Verder wordt warmte- en energieverlies actief tegengegaan door toepassing van aanvullende maatregelen. Deze maatregelen zullen zaken omvatten zoals draai/schuifdeur, tochtsluis bij hoofdingang, volledige leidingisolatie van leidingen in het ketelhuis, warmteterugwinning op ventilatielucht, regeling warm/koud niet gelijktijdig aan, deurschakelaars op koel- en vriescellen, structureel onderhoud aan vriezers en koelingen (o.a. ijsvrij en strips in tact) en contactschakelingen (raam open = verwarming en airconditioning uit).

De afgelopen jaren zijn veel technieken ontwikkeld die op meer efficiënte wijze warmte en koude omzetten of produceren. Het toepassen van duurzame technieken en/of technieken voor duurzame energieopwekking draagt ook sterk bij aan het verminderen van de energievraag op basis van fossiele brandstoffen. Voor energiebesparing bij de streekbeleving wil de organisatie putten uit systemen zoals voltsavers, warmtekracht koppeling, warmtepomp, PV Panelen (zonnepanelen), zonneboiler en warmte koude opslag. De streekbeleving zal geen terrasverwarmers gebruiken.

6.3 Verlichting

In het geval van verlichting wordt een lichtpuntinventarisatie gemaakt. De streekbeleving zal over uitsluitend energie-efficiënte verlichting beschikken, tenzij dat door de aard van de verlichting niet mogelijk is. Branduren worden beperkt door het toepassen van schakelaars en sensoren. Sensoren schakelen lampen aan/uit bij bijvoorbeeld aanwezigheid van personen (bewegingssensor) of bij te weinig lichtinval (daglichtsensor of schemerschakelaars op buitenverlichting). Een deurschakelaar schakelt verlichting aan indien een deur open of dicht gedaan wordt van bijvoorbeeld werkkasten, gangen, kleedkamers en toiletgroepen. Zo wordt het onnodig branden van lampen voorkomen.

6.4 Keuken

In de professioneel horecakeuken bevindt zich veel apparatuur met een grote energievraag. Ook het toepassen van energiebesparende technieken in de keuken draagt bij aan het verminderen van de energievraag. Voor de streekbeleving wordt geput uit technische systemen zoals vraag gestuurde afzuiging, gasgestookte frituren en steamers, warmteterugwinning op de vaatwasmachines, vaatwasmachines voorzien van hot-fill, lampen met (automatische) schakeling bij uitgifte(luiken), geen continu brandende waakvlam bij gaspitten, inductie koken en sensoren en timers op grote stroomvragers (bijv. salamanders, grills).

7. Bouw & Groen

Voor een organisatie die duurzaam wil ondernemen begint dit streven al bij de bouw en de aanleg van het groen. Dit geldt ook voor de streekbeleving. De overheid stimuleert het gebruik van duurzame materialen c.q. apparatuur via belastingwetgeving (versnelde afschrijvingsregelingen EIA en VAMIL). De organisatie wil de actuele richtlijnen volgen en gebruik maken van de kennis en adviezen van bv. het keurmerk BREEAM-NL.

BREEAM-NL

Bron: www.breeam.nl

BREEAM-NL is een beoordelingsmethode om de duurzaamheidprestatie van gebouwen te bepalen. Allereerst BREEAM-NL Nieuwbouw en Renovatie. BREEAM staat voor Building Research Establishment Environmental Assessment Method en werd oorspronkelijk ontwikkeld en geïntroduceerd door het Building Research Establishment (BRE), een Engelse onderzoeksinstantie enigszins vergelijkbaar met het Nederlandse TNO.

De Dutch Green Building Council heeft met hulp van marktpartijen de richtlijnen van BREEAM geschikt gemaakt voor de Nederlandse markt. Daarom is NL toegevoegd aan het keurmerk. De Dutch Green Building Council is de National Scheme Operator voor ons land. Naast Nederland hebben ook Noorwegen, Spanje, Groot-Brittannië, Duitsland, Zweden en Oostenrijk het BREEAM keurmerk geschikt gemaakt voor de eigen wet- en regelgeving.

7.1 Bouw

Sommige bouwmaterialen zijn t.o.v. andere materialen minder milieubelastend. Bovendien zijn er bouwmaterialen die eenvoudig herbruikbaar zijn of van een traceerbare bron komen (bv. FSC hout). De afgelopen jaren is ook veel veranderd rondom verf. Verf op waterbasis is nu standaard voor binnen-schilderwerk en er zijn goede verfsoorten met een milieukeurmerk. Deze verven hebben niet alleen minder VOS-emissie (vluchtige organische stoffen) maar ook de andere aanwezige stoffen zijn minder milieubelastend. Zo zijn er o.a. geen zware metalen aanwezig in de kleurstoffen.

De streekbeleving kiest tijdens de nieuwbouw (of later verbouw of renovatie) uitsluitend voor FSC-hout en zoveel mogelijk andere, liefst aantoonbare, duurzame bouwmaterialen. Bij de afwerking wordt verf gebruikt met een erkend milieukeurmerk. De organisatie streeft als bewijs en stimulans voor haar beleid naar een beschikking omtrent de EIA en/of MIA-Vamil regeling.

7.2 Groen

Aanwezigheid van en diversiteit in flora en fauna zijn belangrijke duurzaamheidswaarden. Iedere organisatie kan daar aan bijdrage door via relatief kleine maatregelen ruimte te bieden aan flora en fauna. Dit streven past bij de streekbeleving, ook in het kader van de beleving en beleefbaarheid. Hiermee creëert de organisatie niet alleen meerwaarde voor flora en fauna maar ook voor gasten.

De organisatie wil een streefbeeld voor het groen uitwerken en ecologisch groenbeheer toepassen met voornamelijk gebiedseigen beplanting. Onder ecologisch groenbeheer verstaan we geen gebruik van kunstmest, geen gebruik van bestrijdingsmiddelen (niet op onverhard en verhard) en geen bewatering met leidingwater. Daarnaast wil de organisatie zich inzetten voor flora en fauna door het plaatsen of het aanbrengen van speciale voorzieningen. Denk hierbij aan een insectenhotel, bijenstal, groendak, verticale kruidenwand, fauna vriendelijke tuin, daktuin en kruiden- en/of moestuin.

8. Mobiliteit

8.1 Medewerkers

De milieubelasting per persoon bij gebruik van openbaar vervoer (OV) en fietsgebruik ligt lager dan bij het gebruik van auto's. De organisatie wil medewerkers stimuleren om met het OV en/of met de fiets naar het werk te komen via o.a. een NS Businesscard, het demotiveren van het gebruik van de auto d.m.v. een lagere reiskostenvergoeding en het (goedkoop) beschikbaar stellen van fietsen.

8.2 Bezoekers

De streekbeleving gaat de bereikbaarheid per OV op de website en op locatie vermelden. Helaas is deze bereikbaarheid op dit moment beperkt, maar dit kan verbeterd worden door pendeldiensten aan te bieden van en naar het station. De organisatie wil dan streven naar samenwerking met een taxicentrale waarvan het wagenpark (deels) op alternatieve brandstoffen voertuigen rijdt. Daarnaast is een samenwerking met bijvoorbeeld Flip n Klaar een mogelijkheid: een systeem van leenauto's en leenfietsen vanaf het station in Tiel.

Op locatie zullen er oplaadpunten voor elektrische fietsen en auto's zijn. Verder zijn er maatregelen mogelijk die gedragsverandering stimuleren, zoals het rijden in de spits ontmoedigen via vroege vogels-arrangementen (koffie en wifi voor zakelijke gasten) en maaltijdaanbiedingen tijdens de spits.

8.3 Leveranciers

De organisatie wil vooral samenwerking zoeken met leveranciers die bewust hun CO2 uitstoot proberen te verkleinen. Leveranciers met een Lean & Green Award/Star leveren een aantoonbare bijdrage (20% CO2-reductie in vijf jaar) aan het reduceren van de transportkilometers en de milieubelasting van het wagenpark. Verder kunnen er contractueel afspraken vastgelegd worden rondom het aantal drops (bezorgingen) en kan men het dieselverbruik van koelwagens verminderen door zonnepanelen op de wagens te plaatsen.

9. Planning

Deze notitie bevat de visie, uitgangspunten en maatregelen die Aart Blom als initiatiefnemer van Streeckerij de Betuwe wil nemen in het kader van duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Op vele vlakken dienen nog keuzes gemaakt te worden. Deze keuzes hangen samen met aspecten van de bouw en de exploitatie die nog niet in detail bekend zijn.

Er zijn daarom grofweg drie fasen te onderscheiden voor de implementatie van de maatregelen in dit duurzaamheidsconcept. De eerste fase start wanneer het bestemmingsplan gewijzigd is naar wat nodig is voor de streekbeleving. Dan kunnen de aanleg- en bouwplannen worden uitgewerkt, met duurzame oplossingen daarin integraal opgenomen. Daarnaast kunnen afspraken worden gemaakt met leveranciers en met exploitanten die een deel van de organisatie gaan beheren (bv. uitbestede horeca), met ook daarbij duurzaamheid als onderdeel van die afspraken.

De tweede fase betreft de aanleg en bouw en de opzet van de exploitatie. Daarbij worden plannen gerealiseerd, waarbij men vaak zowel problemen als nieuwe kansen tegenkomt. Tot slot start de derde fase na de opening van Streeckerij de Betuwe. In de praktijk van de exploitatie, maar ook bij het vervangen en toevoegen van onderdelen, moet de organisatie blijven zoeken naar manieren om maatschappelijk verantwoord te werk te gaan. Deze derde fase wordt nooit afgerond, het is een doorlopende inspanning om het duurzaamheidsconcept handen en voeten te geven.